

ANTIČKI SKEPTICIZAM

1

Piron Filozof koji se u antičkim izvorima pominje kao začetnik skeptičke filozofije je Piron iz Elide, antičke države koja se nalazila na zapadu Peloponeza. O njemu posedujemo vrlo malo podataka. Obično se smatra da je živio u periodu od približno 360. do 270. godine stare ere. Diogen Laertije kaže (DL 9.61) da je bio učenik Anaksarha iz Abdere, i da je pratio Aleksandra Velikog tokom njegovog pohoda u Indiju. Prema Diogenu, Piron je razvio svoju filozofiju pod uticajem „golih mudraca“ (gimnosofista) koje je susreo na tom putu. Poput Sokrata, za sobom nije ostavio ništa napisano.¹ Ipak, njegova učenja su, po svemu sudeći, privlačila brojne sledbenike, među kojima je, kao što smo već pomenuli, najznačajniji Timon iz Flijunta. Ima razloga da verujemo da je za života stekao određenu slavu u svom rodnom gradu (vidi npr. DL 9.64, gde se kaže da je Piron bio postavljen za vrhovnog sveštenika, kao i da je njemu u čast doneta odluka da u Elidi nijedan filozof ne plaća porez). Nema dokaza da su njegove ideje nastavile da privlače značajniju pažnju nakon Timona i drugih neposrednih sledbenika, iako recimo Diogen nabroja neprekidni niz učitelja i učenika od Pirona sve do Seksta (DL 9.115-6). Kao što smo već pomenuli, mnogi izvori navode Pirona kao začetnika skeptičke filozofije. Najznačajnija i u filozofskom smislu najinteresantnija jeste činjenica da Sekst na samom početku knjige Osnove pirinovskog skepticizma kaže: „Skeptička filozofija se, takođe, naziva i 'pirinovskom' zato što nam se čini da se Piron skepticizmu posvetio potpunije i očiglednije od svojih prethodnika“ (PH 1.7). Ipak, postoje valjani razlozi da dovedemo u sumnju ispravnost gledišta da je Piron uopšte bio skeptik, barem u onom smislu u kome je Sekst četiri ili pet stotina godina kasnije opisao osnove skeptičkog, tj. pirinovskog pristupa. Moguće objašnjenje zašto i kako je došlo do ove nelogične situacije, izložiću kasnije. Pokušajmo sada da rekonstruišemo filozofsko stanovište samog Pirona. Jedan tekst je od ključnog značaja za svaki pokušaj ove rekonstrukcije. Reč je o kratkom izvodu iz VII knjige spisa Peri philosophias (O filozofiji) pripatetičara Aristokla iz Mesene (koji je živio negde u prvoj polovini prvog veka stare ere, ili početkom prvog veka nove ere), i to je jedini sačuvani tekst koji pruža nešto nalik na opšti prikaz Pironove filozofije. Ovaj Aristoklov spis sačuvan je samo u fragmentima, posredstvom knjige Praeparatio evangelica (Priprema za jevađelje) Euzebija, biskupa Cezareje u četvrtom veku nove ere. Prenosimo prevod celog pasusa o Pironu:

(1) Nužno je da, pre svega, razmotrimo naše sopstveno znanje. Naime, ako je u našoj prirodi da ništa ne možemo znati, onda nema potrebe da se upuštamo u dalje istraživanje drugih stvari. Postojali su neki među starima koji su to tvrdili [da ništa ne možemo znati], i protiv njih je argumente izneo Aristotel. (2) Piron iz Elide je takođe bio snažan zastupnik ovog stanovišta. On nije ništa napisao; međutim, njegov učenik Timon tvrdio je da onaj ko želi da bude srećan mora da uzme u obzir tri stvari: (a) kakve su stvari po svojoj prirodi? (b) kakav stav treba zauzeti prema njima? (c) kakav će biti ishod za one koji zauzmi određeni stav prema njima? (3) Prema Timonu, Piron je izjavio da su stvari (pragmata) jednako nerazlučene (adiaphora), neizmerene (astathmēta) i neodređene (anepikritos); (4) zbog toga ni naša čula, niti naša ubeđenja ne govore ni istinu, ni laž. Zato, dakle, njima ne treba verovati, već treba živeti bez ubeđenja (adoxastoi), bez

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com